

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Honore, Dignis Vel Indignis, Jvste Vel Inivste, Deo
Semper Jvstissimo, Dato, Negato, Violato**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 3. Quo modo tractandi sint serui, vt Dominos suos honorent?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48689)

benefactorib. rerum peritis, amicis debitus. 139

sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut do-
ctrinam Saluatoris nostri Dei ornent in omni-
bus. Vel Comicum audi:

Qui hero suo seruire vult, bene seruit ser-
uitutem, Plaut. in
Perfa,

Na adepol illum multa in pectore suo collo-
care oportet,

Qua hero placere censeat presenti atq; ab-
senti.

§. III.

Quo modo tractandi sint serui, ut Dominos suos
honorent?

Multa hinc possent exempla recenseris ho-
noris, quem serui dominis suis obtulerunt;
ego quonia dominus domino, & seruus ser-
uo praestat, vnicum apponam de Urbini Pano-
pionis seruo. Qui cum ad dominum proscri-
ptum occidendum domesticorum indicio certio-
res factos milites in Reatinam villam venisse
cognosset, commutata cum eo veste, permutato
etiam annulo, illum postico clam emisit, se au-
tem in cubiculum ac lectulum recepit, & ut
Panopionem occidi passus est. Breuis huius facti
narratio, sed non parua materia laudationis.
Nam si quis ante oculos ponere velit subitum
militum accursum, conuulsa claustra, minacem
vocem, truces vultus, fulgentia arma; rem-

vera

vera aestimatione prosequetur. Nec quàm citò dicitur aliquem pro alio mori voluisse, tam id ex facili etiam fieri potuisse arbitrabitur. Panopion autem quantum seruo deberet, amplum ei faciendi monumentum, ac testimonium pietatis grato titulo reddendo testatus est. Hoc est, quod etiam Apostolus à dominis vicissim exigit, cum ait: *Et vos domini eadem facite illis: remittentes minas: scientes quia & illorum, & vester Dominus est in calis, & personarum acceptio non est apud eum.* Itaq; non est imperiosè cum illis, & sicut Lacedæmonij olim cum Messenijs egerunt, teste Iustino, agendum, non superbè, non tyrannicè, sed tamquam cum conseruis, quia vni Deo pariter seruiunt & dominus, & seruus; & talem se dominis exhibebit cælestis Dominus erga illos, qualem se terreni isti exhibent erga suos seruos, vtiq; dicturus: *Nonnè oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?* Et vel Macrobius docet, seruos ab heris benignè tractandos esse, natura ita iubente, & lege conditionis humanæ, quippe cum ex eisdem elementis constent vtriq;, & seruitus non à natura, sed à fortuna sit introducta. *Hinc nostri maiores, inquit, omnem dominis inuidiam, omnem seruis contumeliam*

Ephes. 6.
6.

Iustin.
lib. 3. Vi-
de S. Au-
gustin.
lib. 19. de
ciuit.
c. 16.

Matth.
18. 33.

Macreb.
lib. 1.
Saturn.
c. 11.

benefactorib. rerum peritis, amicis debitus. 141

meliam detrahentes, dominum patrem familias, seruos familiares appellauerunt. Colant ergo te potius serui tui, quam timeant. Cogita, quem seruum tuum vocas, ait Seneca, ex eisdem seminibus ortum, eodem fructu calo, aequè spirare, aequè viuere, aequè mori. Nam tu illum ingenuum videre potes, ille te seruum. Stare ante limen Callisti dominum suum vidi, & alijs intrantibus excludi. Mariana clade multos splendidissimè natos fortuna depressit: alium ex illis pastorem, alium custodem casa fecit. Nescis qua etate Hecuba seruire cœperit, qua Croesus, qua Dary mater, qua Plato, qua Diogenes? Vidit Demonax quemdam in seruum crudeliter verberibus sæuientem, illumque ita compellauit: Vide, ne seruo tuo similis fias; immò deterior. Nam Diogenes dicere solebat, inter seruos ac dominos malos, præter vocabula, aliud nihil intereⁿ quòd mancipia seruirent dominis, dominis cupiditatibus: significans vtrosque esse seruos; miseriorè seruitutè seruire dominos, quàm mancipia, si sint improbi. Nam qui ducitur affectuum arbitrio, & multos habet dominos, & turpes, & inclementes. Quamobrem rectè monuit sapiens: *Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua: ne defraudes illum*

Senec.
ep. 47.

Laërt.
lib. 6.

Elef. 70

2'

142 Cap. IX. Honor coniugibus, dominis,
lum libertate, neque inopem derelinquas illum.
M. Crassus magnam seruorum turbam do-
mi alebat, & præcipuam eorum agebat cu-
ram, discantibus astans interdum, & do-
cens eos; dicebatque: *Hanc oportere præci-
puam esse patris familias sollicitudinem, nosse,
quot sint rei familiaris animata instrumenta.*
Vtinam & nostri domini ita agerent, ne dici
possit, *seruis nullum otium;* sed Christianè il-
lis inuigilarent, eosque docerent, cum doctri-
na sacra, bonos mores, neque à templis ad-
eundis impedirent! haberent tunc non rei
tantum familiaris, sed etiam salutis suæ
animata instrumenta, vnà enim orarent,
vnà laudarent Deum; iste clementer & piè
iubendo, ille libenter & sanctè obediendo.
Quales fuere SS. martyres Vitalis & Agri-
cola, quorum martirium describit S. Am-
brosius. Nam prior horum posterioris ser-
uus fuit, sed talis seruus, vt etiam consors &
martyrij collega esse vellet; in quem perse-
cutores omnia tormentorum genera exer-
cuerunt, ita vt non esset in corpore eius sine
vulnere locus: quæ constanter perferens, in
oratione spiritum Deo reddidit. Agricola
autem plurimis vndique clavis eruci imma-
niter affixus interemptus est. Vnà passi, vnà
sepulti,

sepulti, vnà sunt coronati. Translationi eorum S. Ambrosius, cùm Bononiæ interesset, martyris clauos, sanguinem triumphalem, & crucis lignum se collegisse refert, ac sub sacris altaribus condidisse.

Baron. in
Martyrol.
Rom. 4.
Neuemb.

§. IV.

Cur? & quo modo honorandi sint benefactores?

6. Benefactoribus iure naturæ dandus est honos: alioquin enim ingrati animi vitium incurrimus. Nam *sic ea qua vtenda accepimus, maiore mensura reddimus: quid beneficio prouocati facere debemus? an non imitari agros fertiles, qui multò plus adferunt, quàm acceperunt?* ait Tullius. Et Poëta. *Quod bene fit bonis, haud perit.* Et potest quidem varijs modis gratia pro gratia rependi, potest par pari reddi; potest reddi pro plumbo aurum; potest quis ab auro reddendo excusari: sed ab honore reponendo nemo excusatur: omnes possunt honorare suum benefactorem; dum eius liberalitatem ac beneficia prædicant; dum ei gratias habent; dum, quod benefactum est, non obliuiscuntur; dum quocumq; modo eum colunt; quo pacto non solùm Manue voluit honorare Angelum sibi apparentem, sed etiam Tobias

Cic. lib.
1. de offic.

Plaut. in
Rud.

Iudic. 13
17.

Rapha-